

Kreft og nyresykdom

Eric P. Cohen, red.
Cancer and the kidney
 The frontier of nephrology and oncology.
 2. utg. 360 s, tab, ill. Oxford: Oxford University Press, 2011. Pris GBP 48
 ISBN 978-0-19-958019-4

Tittelen indikerer at boken er spesielt laget for nyreleger og onkologer, men etter min oppfatning er den like relevant for hematologer og til en viss grad urologer og kirurger. Forfatterne gir faktaopplysninger og råd for det kliniske arbeidet i problemstillinger som vi nesten hver dag møter på et større sykehus. Boken viser også tydelig de mange møtepunktene mellom ulike spesialiteter.

En kjedelig tittel bør ikke få deg fra å lese. Boken er godt skrevet, med innholdsliste som gjør det lett å slå opp og velge tema av interesse. Noe oppslagverk i vanlig forstand er den ikke, forfatterne går ikke nok i dybden, men surfer på overflaten med enkelte dypdykk i litt tilfeldige områder. Kvaliteten på kapitlene er gjennomgående rimelig bra, men ikke alltid imponerende.

Boken omhandler ikke bare kreftpasienten som utvikler nyrekomplikasjoner pga. behandling, enten det er med tradisjonell kjemoterapi, strålebehandling, nye biologiske substanser eller stamcelletransplantasjon. Forfatterne diskuterer også risikoen for nyreskade ved de ulike kreftformene og behandlingsstrategiene. De stiller spørsmål, men svarer ikke alltid på hvordan man best gjennomfører kreftbehandling hos pasienter med nedsatt nyrefunksjon. Et viktig tema er hvordan prognosen endres dersom kreftpasienten får akutt nyresvikt eller en kronisk nyreskade og blir dialysetrengende, eller kanskje forhindrer at pasienten får optimal behandling for sin kreftsykdom.

Akutt nyresvikt har fått stor plass sammen med urinveisobstruksjon og nyrekomplikasjoner etter beinmargstransplantasjon. Hvordan skal man behandle akutte komplikasjoner som nyresvikt eller elektrolyttforstyrrelser hos kreftpasienter? Muligheten for paraneoplastiske glomerulopatii diskuterer vi daglig i vår avdeling, noe som også er tatt opp i boken. Paraproteinemi og assosiert nyreskade er ikke uvanlig og en utfordring både for hematologer og nyreleger. Det er en sammenheng mellom langvarig, kronisk nyresykdom/dialyse og risikoen for nyrekreft. Hvordan, og når, bør man utrede med tanke på kreftutvikling hos den kronisk nyresyke? Hva bør inkluderes i screeningprogram med henblikk på kreftutvikling hos nyretransplanterte?

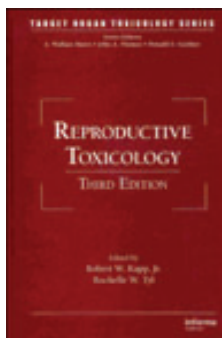
Alle de 13 kapitlene (med ulike forfattere, hovedsakelig amerikanske og britiske) starter med en kasuistikk relevant for problemstillinger eller temaer som man tar opp. Det øker leselysten. Referanselistene til hvert kapittel er omfattende. Det er få tabeller og figurer, men jeg oppfatter det ikke som en mangel. Det tjener redaktøren til ære at det er få gjentakelser, til tross for mange forfattere. Det er imidlertid en del slurvefeil som redaktøren burde ha lukket bort, som feil på figurer og tabeller, og inkonsekvent bruk av enheter (SI og konvensjonelle enheter). Referansene er ikke alltid like relevante eller oppdaterte. Jeg har grundig gått gjennom noen kapitler som er av spesiell interesse for en nyrelege, og funnet at boken kanskje er noe overfladisk for den spesielt interesserte, men at den kan være et viktig supplement.

Jeg anbefaler boken for nyreleger og kolleger som behandler pasienter med maligne lidelser, for å få en bedre oversikt over kompliserte problemstillinger når nyresykdom og kreft opptrer samtidig.

Ingrid Os

Nyremedisinsk avdeling
 Oslo universitetssykehus

Nyttig om reproduksjonstoksikologi

Robert W. Kapp Jr, Rochelle W. Tyl, red.
Reproductive toxicology
 3. utg. 419 s, tab, ill. London: Informa Healthcare, 2010. Pris GBP 84
 ISBN 978-142007343-0

Denne boken er en del av forlagets serie *Target organ toxicology series*. I 2010 forelå det to nye bøker, *Toxicology of the skin* og *Toxicology of the nose and upper airways*, sammen med nye og reviderte utgaver av *Endocrine toxicology*, *Neurotoxicology* og *Reproductive toxicology*. Bøkene er viktige fordi de tar utgangspunkt i at en toksikologisk effekt i stor grad er spesifikt for et organ.

Reproduksjonstoksikologi har i de siste årene fått større oppmerksomhet, for eksempel var det omtrent dobbelt så mange publikasjoner i 2010 som i 2000. Dette skyldes først og fremst at man er blitt klar over at sykdommer relatert til reproduksjon er økende, og de er spesielt hyppige blant menn i den industrialiserte verden. Redusert spermkvalitet, kryptorkisme og hypospadi øker, i takt med økt forekomst av testikkelkreft. Det er store geografiske forskjeller, ved at Norge – sammen med Danmark – dessverre ligger helt i toppsjiktet, mens Finland og Sverige har langt mindre testikkelkreft og bedre spermkvalitet. Årsaken er ikke kjent, men kan være knyttet til eksponering i mors liv. Livsvaner og kjemikalier har tilsynelatende større betydning enn genetikk; finske innvandrere i Sverige blir mer lik svenskene i annen generasjon (i alle fall når det gjelder spermkvalitet). I dette perspektivet blir mekanismeforståelse og tidlig forebygging spesielt viktig. Det drives nokså lite reproduksjonstoksikologisk forskning i Norge. Aktiviteten er veldig mye større i Sverige og spesielt i Danmark. Bedre integrasjon av berørte fagmiljøer er svært ønskelig, og det er også behov for kompetanseheving.

Den nye utgaven av *Reproductive toxicology* er delt i fire:

1) Normal reproduksjon og utvikling (et selvsagt kunnskapsgrunnlag), 2) Regulatorisk evaluering av reproduksjon (sentralt i arbeidet med å identifisere potensielle årsaksfaktorer som kjemikalier i mat, farmaka og forbrukerprodukter), 3) Utviklingstoksikologi i systemiske organsystemer (knytter reproduksjonstoksikologien opp mot endringer i andre organsystemer) og 4) Toksikologi i reproduksjonsprosessen (tar for seg kjønnsrelatert reproduksjonstoksikologi, stoffrelaterte virkninger og mekanismer).

Epigenetikk har fått spesielt stor oppmerksomhet i de senere årene, ved at DNA-metyleringsmønster ser ut til å kunne endres gjennom flere generasjoner som følge av kjemikalieeksponering. En slik mekanisme er muligens viktigst for det paternelle genomet som har en kort meiose sammenliknet med det maternelle. Det siste kapitlet tar for seg såkalte «omics», et nytt begrep på engelsk som er en samlebetegnelse på områder innen biologien som ender på -omics, for eksempel proteomics og genomics. En norsk betegnelse kunne være «omikk». Dette er potensielt viktige verktøy for å identifisere stoffer med effekter på reproduksjon og utviklingstoksikologi, i form av systematiske studier av endret mønster i genekspressjon og proteinuttrykk.

46 forfattere bidrar. Flere av dem er godt etablert i fagfeltet, mens andre må betegnes som mindre erfarne ved at de har en nokså kort vitenskapelig merittliste. Det som likevel slår meg mest, er at *alle* forfatterne er fra USA. Det er meget sterke europeiske så vel som australske fagmiljøer innen reproduksjonstoksikologi, og det er kanskje litt underlig at redaktørene kun har funnet bidragsyttere fra ett land. Samtidig er det også skuffende at regulatoriske forhold